

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eräiden kuntien yhteistyöstä merialueen suurten alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen jälkitorjunnan järjestämisessä sekä laiksi pelastuslain 111 a §:n muuttamisesta

Kunnanhallitus 20.04.2026 § 99
119/03.00/2026

Asian valmistelija:

Vs. ympäristötarkastaja Verner Leino, p. 040 135 4515

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden kuntien yhteistyöstä merialueen suurten alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen jälkitorjunnan järjestämisessä sekä laiksi pelastuslain 111 a §:n muuttamisesta.

Esityksen tavoitteena on parantaa rannikkokuntien edellytyksiä jälkitorjunnan järjestämisessä sekä vahvistaa rannikkokuntien välistä yhteistyötä laajamittaisissa ja vakavissa alusöljy- ja aluskemikaalivahinkotilanteissa. Lisäksi esityksellä pyritään kehittämään rannikkokuntien jälkitorjuntaan varautumista säätämällä velvoite varautumissuunnitelman laatimisesta.

Esityksen tarkoituksena on myös varmistaa, että merellisten ympäristövahinkojen jälkitorjuntaa koskeva sääntely on yhtenäistä ja kattaa sekä öljytuotteista että muista haitallisista aineista johtuvat vahingot.

Uudessa laissa säädettäisiin rannikkokuntien yhteistyöstä ja varautumisesta pelastuslain 111 a §:ssä tarkoitetun jälkitorjunnan järjestämisessä, kun kyseessä on merialueella tapahtuva suuri alusöljy- tai aluskemikaalivahinko, josta aiheutuu vakavaa vaaraa tai haittaa ympäristölle tai ihmisten terveydelle. Rannikkokunnat vastaisivat suurten alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen jälkitorjunnan järjestämisestä ja siihen varautumisesta kolmella yhteistyöalueella. Eteläiseen yhteistyöalueeseen kuuluisi Uudenmaan ja Kymenlaakson maakunnan rannikkokunnat. Läntiseen yhteistyöalueeseen kuuluisi Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Pohjanmaan maakunnan rannikkokunnat, ja Pohjoiseen yhteistyöalueeseen kuuluisi Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakunnan rannikkokunnat. Lisäksi yhteistyöalueiden olisi laadittava varautumissuunnitelmat merialueen suurten alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen jälkitorjunnan järjestämiseksi.

Pelastuslain 111 a §:ää esitetään muutettavaksi siten, että siihen sisällytettäisiin ympäristölle tai ihmisten terveydelle vakavaa vaaraa tai haittaa aiheuttavien aluskemikaalivahinkojen jälkitorjunnan järjestämisvelvoitetta koskevat säännökset.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 26.4.2026.

Oheismateriaalit: Luonnos hallituksen esitykseksi

Esittelijä: Kunnanjohtaja Maisila Carita

Päätösehdotus: Mynämäen kunnanhallitus päättää antaa ympäristöministeriölle seuraavan lausunnon:

Mynämäen kunnanhallitus katsoo, että alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen jälkitorjunnan yhdenmukaistaminen, yhteistyöalueiden perustaminen sekä velvoite varautumissuunnitelmien laatimiseen ovat kannatettavia toimenpiteitä.

Jälkitorjuntatoimien tehokkuuden kannalta riskinä on kuitenkin suuronnettomuuden jälkitorjuntatoimien välitön korkea resurssivaade sekä kuntien epävarma kyky vastata siihen. Kuntien aseman kannalta on erityisen huolestuttavaa, mikäli merionnettomuus tapahtuu kansainvälisillä vesillä ja ympäristövahingon aiheuttaja on ulkomainen alus. On mahdollista, että kunta joutuu pitkään ja haastavaan hallinnolliseen ja oikeudelliseen prosessiin ennen kuin kunta voi hakea kansallisesta ympäristövahinkorahastosta korvauksia. Lisäksi ympäristövahinkorahaston 30 miljoonan euron onnettomuuskohtainen korvaussummaraja on liian pieni korvaamaan mittavan merionnettomuuden aiheuttamia kokonaiskustannuksia, jolloin esille nousee luonnoksessa esitetyn valtiollisen lisätalousarviomenettelynä toteutettavan lisärahoituksen epävarmuus.

Mynämäen kunnanhallitus toteaa välttämättömäksi, että jälkitorjuntaviranomaisen taloudelliset resurssit ja kustannuskorvausmenettelyt tulee turvata sekä jälkitorjuntatöiden onnistumisen että kuntien taloudellisen toimintakyvyn turvaamiseksi.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.